

Gasiński, Stanisław

Wartości pastoralne kerygmy

Warszawskie Studia Pastoralne 9, 19-29

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ks. Stanisław Gasiński*

Wartości pastoralne kerygmy

Sobór Watykański II przyjął za swój podstawowy i najbardziej istotny cel odrodzenie wiary poprzez ożywienie działalności duszpasterskiej. Kościół żyje wiarą w Jezusa Chrystusa i Jego słowem, czyli Dobrą Nowiną o nadejściu królestwa Bożego. Dlatego gromadzi się w każdą niedzielę, aby słuchać słowa Bożego oraz poprzez liturgiczną celebrację tajemnic wiary i wspólną modlitwę dziękować Bogu za Jego zbawcze dzieła. Ponieważ słowo Boże jest źródłem życia Kościoła, dlatego jego głoszenie jest jego fundamentalną posługą i powinno mieć absolutny priorytet we wszystkich wymiarach duszpasterstwa.²

---

* Ks. Stanisław Gasiński (1959) – kapłan archidiecezji częstochowskiej. Na PWT w Krakowie (1984 r.) uzyskał magisterium, a następnie (1997 r.) stopień licencjatu. Jest organizatorem życia parafialnego w Praszcze na Makowym Wzgórzu. Jego staraniem i w dużej mierze przy zaangażowaniu jego własnych funduszy powstało Sanktuarium *NMP Kalwaryjskiej* w Praszcze. Znaczenie dzieła ks. S. Gasińskiego podkreśliły Władze województwa opolskiego przyznając odznakę honorową *Za zasługi dla województwa opolskiego*. Z inicjatywy ks. Stanisława Gasińskiego powstała Fundacja *Familia Christiana*, Centrum Duszpasterstwa Rodzin i Poradnia Życia Rodzinnego w Praszcze. Jest autorem modlitewnika praszковского *Oto Matka Twoja* oraz wielu artykułów, rozważań, wywiadów i sprawozdań drukowanych w tygodnikach kościelnych oraz świeckich; wygłosił kilkadziesiąt odczytów. Autor jest członkiem Oddziału Polskiego Towarzystwa Teologicznego w Częstochowie, a w roku 2008 uzyskał na UKSW tytuł doktora nauk teologicznych w zakresie teologii pastoralnej.

² Por. Paweł VI, *Evangelii nuntiandi*. Adhortacja apostolska, nr 90; Jan Paweł II, *Ecclesia in Europa*. Adhortacja apostolska, nr 48.

Znaczenie kerygmatu w kształtowaniu postaw wiary

Termin *kerygma* oznacza: obwieszczenie, ogłoszenie, proklamację, wezwanie, ogłoszenie przez herolda. W znaczeniu teologicznym kerygma może być też kazaniem. W teorii kaznodziejstwa treść tego pojęcia ulegała ewolucji, przy czym rozwój ten znacznie poszerzył jego sens. Kerygmat oznacza nie tylko czynność głoszenia lub proklamowania słowa Bożego, dokonaną w określonym czasie, lecz także wskazuje na samą treść, czyli materię zawartą w przepowiadaniu zgodnym z nauczaniem Kościoła.

Rzeczony rozwój tego pojęcia wiązał się z działalnością apostołską pierwotnego Kościoła, który świadomy zadań wynikających z misyjnego mandatu Chrystusa, realizował go w formie ustnej i pisemnej. W czasach patrystycznych pisarze kościelni w sposób konkretny przyczynili się do sformułowania pojęcia kerygmatu w swych pismach, a także określili bliżej jego principia i zasady.³

Nie ulega wątpliwości, że cała Tradycja Kościoła naukę Chrystusa ujmuje w kategoriach kerygmy. Kerygmę, we właściwym tego słowa znaczeniu, stanowi nauczanie apostołów i ewangelistów. Głoszone i spisane przez nich słowo, poparte świadectwem wiary oraz czynów, okazało się skuteczne w wypełnianiu misji ewangelizacyjnej, gdyż budziło wiarę, co św. Paweł wyraził zwięzłą formułą: *wiara rodzi się z tego, co się słyszy* (Rz 10, 17).⁴

Podstawą wiarygodności kerygmy jest fakt Zmartwychwstania Chrystusa. Apostołowie, głosząc zmartwychwstanie, podkreślali jego fundamentalne znaczenie dla wiary chrześcijańskiej: *jeżeli Chrystus nie zmartwychwstał daremne jest nasze nauczanie i próżna jest także wasza wiara* (1 Kor 15, 14). Dlatego kerygma, w dziejach pierwotnego Kościoła, miała zawsze charakter sakralny.⁵ Zawierała wewnętrzną dynamikę właściwą słowu Bożemu i nigdy nie utożsamiała się

³ W języku polskim funkcjonują dwa określenia: „kerygma” i „kerygmat”, których znaczenia na ogół się pokrywają. Por. S. Grzybek, *Współczesna hermeneutyka biblijna*, w: *Współczesna biblistyka polska 1945–1970*, Warszawa 1972, s. 65–66.

⁴ Por. S. Grzybek, *Kerygmatyczne wartości Pisma Świętego w świetle ewangelizacji współczesnego świata*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1(1995), s. 28–29.

⁵ Por. tamże, s. 32–33. Szerzej na ten temat zob. G. Lohfink, *Rozumieć Biblię*, Warszawa 1987.

z sofistyką, retoryką czy demagogią. Głoszenie w taki sposób nauki Chrystusa domaga się pokory oraz suponuje świadomość odpowiedzialności za dzieło ewangelizacji w świecie.

Kerygmę, w znaczeniu biblijnym, można określić jako proklamację zbawienia dokonanego w Jezusie Ukrzyżowanym i Zmartwychwstałym. Jest ona połączona z wezwaniem do wiary i nawrócenia. Głoszenie kerygmy jest zatem przepowiadaniem misyjnym, a jego adresatami są niechrześcijanie. Istotną treścią kerygmatu jest to, *co Bóg uczynił dla ludzi* przez Chrystusa. Do głównych elementów doktrynalnych kerygmatu należą: ukrzyżowanie i śmierć Jezusa (Dz 2, 23; 3, 13–15; 4, 10; 5, 30; 10, 39; 13, 28; Rz 10, 9); zmartwychwstanie i ukazywanie się apostołom (Dz 2, 24. 32; 3, 15; 10, 40; 13, 30–32; 1 Tes 1, 10); władza sędziowska Zmartwychwstałego (Dz 10, 42; 17, 31; 2 Tm 4, 1) oraz wezwanie do wiary, nawrócenia i chrztu jako koniecznych warunków do zbawienia (Dz 2, 38; 3, 19–21).⁶ Głoszenie kerygmy oraz jej osobista aprobata jest podstawowym zadaniem wierzących, gdyż jest ona proklamacją życia wiecznego, a nie tylko samą doktryną. Jest to szczególnie mocno widoczne w listach apostołskich św. Pawła, dla którego głoszenie kerygmy było tożsame z nauczaniem Chrystusa. Apostoł Narodów podkreśla, że on jest jej heroldem (Rz 16, 27; 1 Kor 2, 4). Natomiast jej głoszenie jest uzasadnione faktem zmartwychwstania Chrystusa (1 Kor 1, 24; 2 Tym 4, 18; Tyt 1, 4).

Apostołowie i ich następcy, w wymiarze geograficznym jak i historycznym, sukcesywnie prowadzili dzieło ewangelizacji. W ten sposób przyczyniali się do uściślenia pojęcia kerygmatu. W swoim nauczaniu akcentowali to, że kerygmat prowadzi do wiary, ta zaś do zbawienia (por. Rz 10, 17). Akcentowali jednak przy tym wierność i czystość przekazu Objawienia i Tradycji.

Kerygma była rozpowszechniana w formie ustnej i pisemnej. Przekaz pisemny realizował jednakże pełniej zasadę powszechności kerygmatu, docierając do wszystkich środowisk – nawet do tych, gdzie ewangelizator nie mógł udać się osobiście. Przekaz pisemny

⁶ Por. S. Grzybek, *Kerymatyczne wartości Pisma Świętego w świetle ewangelizacji współczesnego świata*, art. cyt., s. 33.

okazał się też trwalszy niż ustny. Dowodem tego są Księgi Pisma Świętego, czy też utrwalona w pismach działalność literacka Ojców Kościoła, służąca zachowaniu ciągłości kerygmatu.⁷

Termin *kerygma*, w sensie przekazu ustnego, może posiadać następujące aspekty: ogłoszenie, obwieszczenie, aklamacja, radosne okrzyki. W perspektywie pastoralnej kerygma jest to głoszenie przez apostołów i ich następców Dobrej Nowiny Jezusa Chrystusa. Pojęcie to wskazuje także na treści przekazywane w przepowiadaniu i oznacza nie tylko samą Ewangelię, ale również nauczanie apostoelskie. W wymiarze merytorycznym kerygma może oznaczać: naukę ogólną lub konkretną treść, część doktryny chrześcijańskiej (np. naukę o sądzie), treść Ewangelii, nauczanie Kościoła, Tradycję apostoelską, nicejskie wyznanie wiary, a nawet tytuł dzieła.

Kerygma z istoty swojej polega na proklamacji słowa Bożego, które domaga się nie tylko wewnętrznej akceptacji lecz również świadectwa okazywanego w codziennym życiu.⁸ Zgodnie z Konstytucją II Soboru Watykańskiego o Objawieniu Bożym, kerygma implikuje treść Pisma Świętego, czyli kryje w sobie autentyczną naukę wiary, poświadczoną przez Tradycję: *Tradycja święta zatem i Pismo Święte ściśle się ze sobą łączą i komunikują. Wyptywając z tego samego źródła Bożego, zrastają się w jedno i zdążają do tego samego celu. Albowiem Pismo Święte jest mową Bożą, utrwaloną pod natchnieniem Ducha Świętego zostało powierzone apostołom oraz przekazane w całości ich następcom, by oświeceni Duchem prawdy, stawali się je w swym nauczaniu zachowywać, wyjaśniać i rozpowszechniać (KO 9).*

Wcielenie, śmierć i zmartwychwstanie – to centralne tajemnice Chrystusa, które zawsze zachowują swą aktualność. Mają tę dziwną moc, że zamiast zacierać się w pamięci Kościoła i jak wszystko, przechodzić do historii – potężnieją z każdym dniem, a w miarę upływu wieków pogłębia się ich zrozumienie. Wcielenie Syna Bożego to nie tylko wydarzenie narodzin w betlejemskiej szopie, ale nieustanne ro-

⁷ Por. S. Grzybek, *Współczesna hermenutyka biblijna*, art. cyt., s. 72.

⁸ Szerzej na omawiany temat zob. S. Grzybek, *Współczesne przekazywanie słowa Bożego*, „Częstochowskie Wiadomości Diecezjalne” 9–10(1975), s. 216–224; J. Stępień, *Słowo objawione w przepowiadaniu słowa Bożego*, „Ateneum Kapłańskie” 67(1964), s. 32–44.

dzenie się w duszach ludzkich. Łaska Chrystusa użyźnia także serca współczesnych ludzi z taką samą siłą, jak kiedyś, gdy w pamiętnym dniu Krew z Krzyża użyźniała stoki Golgoty. Tajemnice paschalne uobecniają się w Eucharystii, która karmi bez końca dusze ludzi wierzących i będzie karmić tak długo, jak długo będzie żył na ziemi choćby jeden kapłan i usta jego będą zdolne wypowiedzieć słowa konsekracji. Wszystko to Kościół zawdzięcza żyjącej stale Miłości Chrystusa.⁹ Miłość pozwala zrozumieć sens kerygmy, gdyż z miłości Chrystusa wypływały czyny dobroci. Św. Łukasz napisał, że moc wychodziła z Niego i uzdrowiała wszystkich (Łk 6, 19). Ludzie przychodzili do Jezusa, bo ich pociągał dobrocią swojego serca. Ewangelie nie wspominają wprawdzie, czy Chrystus uśmiechnął się kiedyś w czasie swej ziemskiej wędrówki, ale nie sposób o tym wątpić.¹⁰ Surowością swego spojrzenia nie pociągnąłby nikogo, a zwłaszcza dzieci. Fakt, że dzieci lgnęły do Niego, jest najlepszym dowodem apostołowania dobrocią i miłością (Mk 10, 14).

Jeśli nauka Chrystusa miała być Dobrą Nowiną, to przede wszystkim On sam musiał w sobie nosić niewyczerpany łądunek dobroci. I tak było rzeczywiście. Hojnym, Bożym gestem dawał każdemu swe serce, budząc miłość i wdzięczność. Św. Łukasz pisze, że *Chrystus był potężny w uczynku i mowie przed Bogiem i przed całym ludem* (24, 19). On pierwszy odwrócił zalęknione oczy patrzących ku Górze Synaj, On ściszył gromy i zgasił rażący blask błyskawic – ukazując w całej swej piękności górę ośmiu błogosławieństw. Od chwili zjawienia się na ziemi Mesjasza miłość jest drogowskazem do celów wiecznych. Głos Chrystusa, Dobrego Pasterza, z góry ośmiu błogosławieństw na cały świat rozniesie echo Jego słów: *błogosławieni cisi..., błogosławieni miłosierni..., błogosławieni pokój czyniący* (por. Mt 5, 2n).¹¹

Jeśli jest prawdą, że życie każdego człowieka jest księgą, z której może czytać każdy, to przede wszystkim taką księgą zawierającą najwspanialszą lekcję miłości i dobroci było życie Chrystusa.¹² Ci,

⁹ Tamże.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Por. S. Grzybek, *Chrystus Bóg*, „Niedziela” 2(1953), s. 19.

¹² Por. S. Grzybek, *Pismo Święte w życiu katolika*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny”

kórzy zostali powołani przez Boga, aby je opisywać, przekazują podstawową prawdę: *Nigdy, żaden człowiek nie mówił tak, jak ten Człowiek*. Mowa Chrystusa, chociaż wyływała z jego ludzkich ust, to jednak niepomrotnie różniła się od mowy zwykłego człowieka. Nauczanie weryfikowało się w życiu Mesjasza.¹³ Szczęśliwi byli ci, którzy mieli możliwość słuchania tej nauki z ust Zbawcy. Sam Chrystus mówił przecież do Apostołów: *A wasze oczy błogostawione, iż widzą i uszy, że słyszą. Albowiem zaprawdę powiadam wam, iż wielu proroków i sprawiedliwych chciało widzieć co wy widzicie i słyszeć co wy słyszycie, a nie słyszeli*. Urok miłości, która tchnęła Słowo Chrystusowe, był tak potężny, że nie tylko apostołowie, ale tłumy ludzi poszły za Nim. Szli, bo imponowała im moc Jego słowa, bo zachwycali się siłą Jego argumentacji.¹⁴ Ewidentnym dowodem miłości Chrystusa są wszystkie Jego cuda. Zadziwia nas i zastanawia fakt, że Mesjasz, przekazujący uczniom Jana Chrzciciela szczegóły swojej misji, nic nie wspomina o pochodzeniu, nie wylicza żadnych swoich danych personalnych – odwołuje się jedynie do swoich uczynków: *Idźcie, doniescie Janowi coście słyszeli i widzieli, ślepi widzą chromi chodzą, trędowaci bywają oczyszczeni, głusi słyszą, umarli zmarłych wstają, ubogim głoszona jest Ewangelia* (Mt 11, 4).

W swojej misji ewangelizacyjnej apostołowie używają tego samego argumentu, aby przekonać swoich słuchaczy o prawdziwości głoszonej przez siebie nauki. Św. Jan napisał w swoim liście: *Co było od początku, cośmy słyszeli, cośmy widzieli naszymi oczami, cośmy oglądali i czego ręce nasze dotykały o słowie żywota, to wam opowiadamy*. Uczynki Chrystusa są i pozostaną dla chrześcijan na zawsze znakiem Jego Boskiego posłannictwa i Boskiej miłości. Dlatego chrześcijaństwo gmach swojej doskonałości zawsze buduje na fundamencie miłości. Budowlę tę projektował i wznosił sam Chrystus. Choćby zaginęły karty Ewangelii opisujące jej Budowniczego, a ona

---

2(1952), s. 75–76.

¹³ S. Grzybek, *Chrystus Bóg*, art. cyt., s. 19.

¹⁴ Faryzeusze bali się przemówień Chrystusa. Sądzi, że swoją osobą przekona i pociągnie wszystkich. Kilku zdaniem przemówił do serca samarytanki, spojrzeniem przekonał Piotra, w święto Namiotów – na rok przed swoją śmiercią – przyciągnął do siebie całe rzesze ludzkie. Po Jego kazaniu zaczęły wołać: „Ten jest prawdziwie prorokiem” (J 7, 38).

sama została, to i tak z samego jej wyglądu możemy odtworzyć sylwetkę Chrystusa. Będzie to sylwetka zawsze żywa, bo oparta na źródle wszelkiego życia duchowego – jaką jest wieczna, zawsze twórcza miłość Boga do człowieka.¹⁵

Kerygma w przepowiadaniu Kościoła

W teorii kaznodziejstwa wyróżnia się cztery podstawowe formy głoszenia Słowa Bożego: 1) katechezy; 2) nauki proste; 3) homilie; 4) kazania. Jeden z teoretyków homilii, ks. Adam Lipnicki, twierdzi, że homilia jest pierwotną formą przepowiadania słowa Bożego i przypadła na wieki żywej wiary, na słuchaczy żywo i mocno wierzących oraz pobożnych i przepojonych wielką czcią do Pisma Świętego i dlatego wywierała kiedyś wrażenie, jakie już dzisiaj nie wywiera, gdy wiara jest słabsza.¹⁶

Twórca szkoły kerygmatycznej, Franz Arnold, analizując historyczne źródła kryzysu przepowiadania słowa Bożego, pisze, że powtarza się on w Kościele periodycznie.¹⁷ Analizując dzieła teoretyków kaznodziejstwa, można wnioskować, że znawcy tego przedmiotu wypowiadają się za głoszeniem kazań zawierających odniesienia do *znaków czasu*. Do kazań tych należy przygotować słuchaczy poprzez katechezę, nauki proste i homilię. Kiedy w historii Kościoła była wśród wiernych duża znajomość Pisma Świętego i z tym związana silna i żywa wiara, wówczas decydowano się na udzielenie wiernym przeważnie upomnienia. Natomiast gdy pojawiały się herezje, osłabiał się autorytet prawd Bożych, wtedy ukazywały się traktaty dogmatyczne, powstawały dzieła ojców Kościoła, natomiast z ambon wygłaszano nauki zwane kazaniami.

W homiletyce są różne sposoby stosowania Pisma Świętego w przepowiadaniu Słowa Bożego. Pismo Święte, wykorzystywane jako motto, stanowi krótkie zdanie zaczerpnięte z przeczytanej Ewangelii lub innych tekstów Pisma Świętego. Ten źródłowy tekst Obja-

¹⁵ Por. S. Grzybek, *Wpływ Pisma Świętego na duchową formację chrześcijanina*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 3(1994), s. 200–202.

¹⁶ Por. A. Lipnicki, *Zasady kaznodziejstwa czyli nauka opowiadania słowa Bożego*, t. 2, Wilno 1860, s. 207.

¹⁷ Por. F. X. Arnold, *Dienst am Glauben*, Freiburg 1948, s. 15–30.

wienia Bożego ma pobudzić uwagę słuchających i wskazać na „przedmiot” kazania i ułatwić jego zrozumienie oraz zapamiętanie. Przepowiadający słowo Boże jest nie tylko głosicielem, ale i tłumaczem „żywej nauki” Chrystusa i Jego słów zapisanych pod natchnieniem Ducha Świętego w Biblii, której nie tylko perykopy, ale i krótkie zdania mogą dostarczyć temat do kazania.¹⁸

Kerygma w kaznodziejstwie ks. prof. Stanisława Grzybka

Dobrym przykładem wykorzystania kerygmy w teorii i praktyce kaznodziejskiej jest dzieło ks. prof. Stanisława Grzybka, który dawał zawsze poznać swoim słuchaczom, że nie występuje z „mową ludzką”, lecz staje przed nimi jako głosiciel nauki Chrystusowej.¹⁹ Dlatego w swoich kazaniach za motto raczej nie brał tekstów z Ojców Kościoła, czy autorów świeckich lub poetów, ale zawsze był to fragment Biblii.

Ks. prof. Stanisław Grzybek, jako bibliista, podejmował w sposób wyczerpujący egzegezę tekstów biblijnych w homiliach. Ks. Wacław Chmielarski, relacjonując w swoich wspomnieniach z okresu okupacyjnego, kaznodziejską pracę ks. Grzybka w Krzepicach, pisał: *Ks. Stanisław Grzybek zastynął w Krzepicach jako złotousty kaznodzieja, obficie nasycił swoje kazania cytatami biblijnymi. Nic dziwnego, Pismo Święte ukochał już w czasie studiów na Uniwersytecie Jagiellońskim, a w Krzepicach miał dużo czasu na solidne przygotowanie słowa Bożego w oparciu o Biblię, którą czytał jak sam widziałem na kolanach. Każde kazanie było napisane i pełno było w nim uzupełnień oraz podkreśleń. Chciał wyrazić myśli najwłaściwiej i najpiękniej.*²⁰ Autor zauważa, że praktyką ks. Grzybka było głoszenie ka-

¹⁸ Por. S. Grzybek, *Wpływ posoborowej odnowy liturgicznej na powstanie homilicznych komentarzy biblijnych*, w: *Prasa i książka religijna. Materiały z IV Warmińskich Dni Duszpasterskich. Olsztyn, 27–29 VIII 1987*, Olsztyn 1990, s. 109–110.

¹⁹ Jego publikacje ukazywały się głównie w czasopismach naukowych, takich jak: „Ruch Biblijny i Liturgiczny”, „Biblioteka Kaznodziejska”, „Częstochowskie Wiadomości Diecezjalne”, „Częstochowskie Studia Teologiczne”, „Współczesna Ambona”. T. Matras, *bibliografia publikowanych prac ks. prof. dra hab. Stanisława Grzybka*, w: *Studium Scripturae Anima Theologiae. Prace ofiarowane ks. prof. Stanisławowi Grzybkowi*, red. J. Chmiel, T. Matras, Kraków 1990, s. 7–19.

²⁰ W. Chmielarski, *Okupacyjny okres pracy duszpasterskiej w Krzepicach ks. inf. Sta-*

zań katechizmowych, a za przykład może posłużyć cykl kazań poświęconych Dekalogowi. Elementy egzystencjalne czerpał z literatury kaznodziejskiej: *Zawsze jakość wywodów i wspaniałe przykłady były brane hojnie m.in. z kazań węgierskiego wybitnego kaznodziei biskupa Tihamera Totka*. Ks. Wacław Chmielarski wysuwa wniosek, że właśnie w Krzepicach zaczęło się rozwijać kaznodziejstwo ks. Stanisława Grzybka.

Książd Grzybek zaliczony został do znanych polskich homiletów XX wieku Polski południowej. Ks. Kazimierz Panuś podaje, że ks. S. Grzybek obok ks. Józefa Kudasiewicza i ks. Tadeusza Olszańskiego należy do autorów rodzimych, którzy przyczynili się poprzez liczne zbiory do odnowy posoborowej homilii w Polsce.²¹ Trzeba jednak zauważyć, że nie był on profesjonalnym homiletą, natomiast w kraju i za granicą był znany jako profesor biblista.²² Teologiczne i biblijne wykształcenie ks. Profesora Stanisława Grzybka sprawiło jednak, że jego kazania i homilie zakorzenione były w Piśmie Świętym, jak i treściach Tradycji. Kazania jego, obok wartości teologicznych i egzystencjalnych miały jeszcze jeden walor: były głoszone piękną polszczyzną. Książd S. Grzybek swoje homilie *analizował, wyjaśniał, badał, zgłębiał treść słowa w Piśmie Świętym z perspektywy biblisty*.²³ Będąc wierny nauce Soboru Watykańskiego II, przypominał nieustannie o znaczeniu Pisma Świętego w przepowiadaniu słowa.²⁴ Pisał o tym w artykule *Współczesne przekazywanie słowa Bożego*, wskazując, jaką rolę odgrywało słowo Boże w Kościele od samego jego początku. Kościół od pierwszych chwil swojego istnienia kultywował prawdziwy sens i znaczenie Pisma Świętego, co zostało chociażby wyrażone w Dz 6,2.4: *Nie jest słuszną rzeczą, byśmy zaniedbywali słowo Boże i obsługiwali stoły... my zaś oddajmy się*

---

niśława Grzybka, w: *Przeszedł przez życie dobrze czyniąc*, red. A. Długosz, Z. Małecki, Częstochowa 2003, s. 69–70.

²¹ K. Panuś, *Zarys historii kaznodziejstwa w Kościele katolickim, cz. 2, Kaznodziejstwo w Polsce od Oświecenia do XX w.*, Kraków 2001, s. 381.

²² W. Pazera, *Ks. inf. Stanisław Grzybek jako kaznodzieja*, w: *Przeszedł przez życie dobrze czyniąc*, dz. cyt., s. 115.

²³ Tamże, s. 115–116.

²⁴ Por. S. Grzybek, *Współczesna hermenutyka biblijna*, art. cyt., s. 76–78.

wyłącznie modlitwie i postudze Słowa.²⁵ Ks. S. Grzybek przypominał, że już Sobór Watykański II zalecał duszpasterzom, aby w czasie Mszy św. *wykładali coś z tego, co jest czytane podczas Mszy św. i wyjaśniali jakąś tajemnicę wiary, zwłaszcza w niedziele i święta.*²⁶ Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym Soboru Watykańskiego II naucza, że całe przepowiadanie kościelne, jak i sama religia chrześcijańska, musi karmić się Pismem Świętym i nim kierować. W świętych księgach Ojciec, który jest w niebie, z wielką miłością wychodzi swoim dzieciom naprzeciw i rozmawia z nimi. Tak wielka zaś w słowie Bożym zawiera się moc i potęga, że staje się ono dla Kościoła podstawą i siłą żywotną, a dla dzieci Kościoła umocnieniem wiary, pokarmem duszy, czystym i trwałym źródłem życia duchowego. Dlatego też bardzo słusznie do Pisma Świętego odnoszą się słowa: *Żywe jest słowo Boże i skuteczne (Hbr 4, 12), władne zbudować i dać dziedzictwo ze wszystkimi świętymi (Dz 20, 32).*²⁷

Konstytucja o liturgii świętej mówi, iż trzeba *obficie zastawić stół słowa Bożego i szerzej otworzyć wiernym skarbiec biblijny (SC 51)*. Zadaniem kapłanów jest dogłębne poznanie i przestudiowanie ksiąg świętych, a także medytacja i modlitwa. Ks. prof. S. Grzybek podkreślał, że kapłani mają gorliwie rozdzielać bogactwa słów Bożych w kazaniach, homiliach i wykładach, wspierając naukę katolicką przez przytaczanie Pisma Świętego i objaśnianie pomocą przykładów z historii świętej. Przy tym niech się starannie wystrzegają tych akomodacji, które pochodzą z własnej fantazji i odbiegają zbyt daleko od rzeczy stanowiąc nie korzystanie, lecz naużywanie słów Bożych.²⁸ Zadania te w pełni realizował ks. S. Grzybek. Według ks. Kazimierza Panusia wiek XX znacznie dowartościował posługę słowa Bożego w Kościele. Sobór Watykański II ponownie odkrył Biblię i uznał homilię za najważniejszą spośród wielu form zwiastowania słowa Bożego w Kościele. W tych przemianach uczestniczyło kaznodziejstwo polskie, którego wybitnym przedstawicielem jest ks. prof. Stanisław Grzybek.²⁹

²⁵ S. Grzybek, *Współczesne przepowiadanie słowa Bożego*, art. cyt., s. 216.

²⁶ Tamże, s. 216.

²⁷ KO 21.

²⁸ S. Grzybek, *Współczesne przepowiadanie Słowa Bożego*, art. cyt., s. 217.

²⁹ K. Panuś, *Zarys historii kaznodziejstwa w Kościele katolickim*, dz. cyt., s. 303.

Tematyka kazań i homilii jest u ks. S. Grzybka bardzo bogata i różnorodna. Jego homilie mają głębokie zakorzenienie w Piśmie Świętym, zawsze są rozwinięte i wyjaśnione począwszy od historii zbawienia Ludu wybranego w Starym Testamencie, poprzez Nowy Testament. Homilie te dobrze wprowadzają słuchacza w historię zbawienia człowieka. Mają one również głębokie zakotwiczenie w sprawowanej liturgii. W proponowanych homiliach bardzo często ks. Grzybek podaje przykłady świętych, szczególnie XX wieku. Kilku świętych bardzo często jest przywoływanych w jego homiliach, np. św. Maksymilian Maria Kolbe, św. Albert Chmielowski, św. Franciszek z Asyżu.

Ks. prof. Stanisław Grzybek nie poprzestaje na przybliżaniu czytelnikowi głównych kierunków teologii, ale daje własny twórczy wkład zarówno w opis teologii biblijnej, jak i dziejów zbawienia. Trafnie ujmuje dynamizm dziejów zbawienia i jego główne elementy konstytutywne, kryteria interpretacji i ich ukierunkowanie ku pełni w Jezusie Chrystusie. Szczególnie mocno akcentuje przy tym egzystencjalne wartości Pisma Świętego, które zachowują swój walor również dla człowieka współczesnego.

Zusammenfassung

Im Zentrum der Verkündigung Jesu steht die Botschaft vom nahen Reich Gottes. Daher muss man gut vorbereitet sein. Anders als Johannes der Täufer versteht Jesus das Reich Gottes nicht nur als zukünftig, sondern auch gegenwärtig. Indem Menschen durch Jesu Wunder heil werden, in Menschen die Saat der Worte Jesu aufgeht und Menschen liebevoll miteinander umgehen, beginnt das Gottesreich schon hier und jetzt (futurische und präsentische Eschatologie). Kernstücke seiner Verkündigung kleidet er in Gleichnisse. Sie illustrieren mit Bildern aus der Umwelt, konkret, was mit ‚Reich Gottes‘ gemeint ist.

Man wird durch das Wort Gottes errettet. Nicht durch irgendein Wort, sondern durch das Wort Gottes. Wenn nicht das Wort Gottes verkündigt wird, ist jede andere Verkündigung sinnlos. Nur das Wort Gottes führt zum Leben. Errettetwerden ist das Ergebnis des Wortes Gottes. „Errettetwerden“ ist ein anderes Wort für „Wiedergeburt“. Das bedeutet in der Praxis, dass man neues Leben empfängt. Alles Leben entspringt aus dem Wort Gottes.

tt. Bogusław Spurgjasz